

Erik Kann

Fortegnelse over de foredrag, jeg tilbyder at holde

Kirkebogen alene i verden? – om slægtsforskning mellem 1801 og 1834

Du har sikkert også prøvet det: Anne Hansdatter født 1800, registreret helt normalt i folketællingen 1801 - men hvad så? Der er 33 år til næste folketælling, og det hele synes lige pludselig bare meget vanskeligere!

Gennem en masse praktiske eksempler viser jeg, hvorledes du griber udfordringerne mellem 1801- og 1834-folketællingen an. Hvilke kilder findes der, hvilke metoder kan du anvende osv., osv.

Sandt nok, meget slægtsforskning er anderledes uden folketællinger i 33 år. Men det vigtigste er, at det absolut ikke er umuligt!

Skattebetaling gennem tiderne

I mange hundrede år har det offentliges udgifter i hovedsagen været finansieret gennem indbyggernes skattebetalinger. Tidligt lagdes administrationen af skattebetalinger i faste rammer, og derved skabtes et enormt, særdeles vigtigt kildemateriale. Materialet tæller bl.a. mandtaller, bilag og revisionsprotokoller. Der er ikke den ting, der ikke findes oplysninger om: Fattig- og skolevæsen, jordskatter, købstædernes og godsernes skatteopkrævninger.

Foredraget giver dig en oversigt over kildematerialet og gennem praktiske eksempler anvisninger på, hvorledes du eksempelvis kan få svar på spørgsmål som: Hvor meget betalte min oldefar i skat, kom han aldrig "bagud" med betalingerne etc., etc.

Hovedvægten på perioden ca. 1660-1930.

Slægtsbogen – drøm eller virkelighed?

Drømmer du også om at lave en slægtsbog? Ser du også summen af mange års hårdt arkivslid samlet i en veldisponeret slægtsbog, som mange andre end familien finder spændende? Og er du en af de mange, der måske har lidt svært ved at komme i gang med arbejdet?

I bund og grund er det ikke så svært at lave en slægtsbog. Men selvfølgelig skal du vide, hvordan du disponerer den, hvordan du gør den levende og vedkommende, så rigtig mange har lyst til at læse om netop din slægts historie.

Foredraget er et oplæg til, hvordan du bedst muligt kan komme i gang med arbejdet. De mange eksempler er enkle og umiddelbart genkendelige. Der lægges vægt på at vise i praksis, hvordan du med enkle tiltag kan komme godt fra start.

Ud over rampen eller noget om, hvordan du gør dit stof levende

Landets slægtsforskere er samlere med meget stort S. Meget få detaljer forbigås, og informationerne lagres omhyggeligt, alt efter deres art og type.

MEN: Hvordan er det lige med at få alle de "andre" til at synes, at det er spændende og interessant?

Foredraget viser med praktiske eksempler, hvorledes du kan gøre *dit* stof interessant og spændende for andre. Du får en introduktion til, hvorledes du kan finde og ikke mindst "dyrke" den gode historie.

I virkeligheden skal der ikke så meget til: En notits i kirkebogen om barselsfeber, en registrering i en folketælling om en svagelig gammel kone på aftægt. Pludselig er den der, den spændende historie, som er en af de allervigtigste byggesten, når du vil skrive slægtens historie.

Foredraget er bygget op over praktiske eksempler, der giver dig et indblik i de mange muligheder, der findes for at komme godt i gang og for at fange "den gode historie".

Vejrudsigt for slægtsforskere

Mine oldeforældre blev gift i maj 1899. Uden tvivl en dejlig dag fuld af forelskelse. Men hvordan var vejret egentlig, da de gik ud af kirken? Og hvordan var vejret hin vinterdag, da jordmoderen kom ud til gården i Jordløse for at hjælpe min bedstefar til verden? Og ja... var der søgang, da min bedstemor sejlede til Aalborg? Man kunne blive ved.

Takket være et særdeles velbevaret arkiv fra Meteorologisk Institut er det muligt at finde oplysninger om vejret i Danmark fra sidste halvdel af 1800-tallet og fremefter. Og vi finder ikke bare oplysninger om temperatur, vind og nedbør. Næ, der er store samlinger med eksempelvis "is-observationer", hvor vi præcist kan se, hvornår is-tykkelsen i Nakskov Havn skiftede fra grødis til fastis. Og fyrskibenes observationer mangler skam heller ikke.

Et anderledes men rigtig spændende materiale, som er særdeles anvendeligt, når du gerne vil fylde kød på slægten.

Foredraget giver oversigt over kildematerialet illustreret gennem en masse spændende eksempler.

I regn og slud skal posten ud - kommer der mon brev i dag?

Husets datter ventede længselsfuldt ved indkørslen til gården. Mon der kom post i dag, post fra ham...?

Takket været et righoldigt og velregistreret materiale fra landets postkontorer, er det muligt at komme ganske tæt på postvæsenets arbejde, navnlig i tiden fra 1900 og fremefter. Personalesagerne giver fyldige oplysninger om de, der delte posten ud, medens andre sager fortæller om det daglige arbejde på postkontoret.

Foredraget fortæller dig om, hvordan du kan benytte arkivalierne. Gennem en række praktiske eksempler får du et indblik i, hvorledes du kan få glæde af disse arkiver i din egen slægtsforskning. Du får også en introduktion til de mange spændende kilder, der findes på Post & Tele Museet.

Thi beder supplicantinden, at Hans kongelige Majestæt...

Med enevældens indførelse i 1660 overgik alle magtbeføjelser principielt til den danske konge. Den

enevældige majestæt repræsenterede på mange måder en nærmest guddommelig nåde, og for den "almindelige" indbygger i Danmark, blev kongen lig med muligheden for understøttelse, dispensation, benådning etc., etc. Centraladministrationens arkiver bugner da også af sager, der dokumenterer almindelige borgeres henvendelser til den enevældige majestæt.

Foredraget gennemgår mulighederne for at finde oplysningerne, ligesom det gennem en række eksempler viser slægtsforskernes muligheder for at udnytte dette spændende og måske ikke normalt så påagtede kildemateriale.

Lægdsruller – landruller og /eller søruller – lær at bruge dem!

Lægdsrullerne er de protokoller, som helt tilbage fra 1788 registrerer alle unge mænd, der kunne udskrives til soldatertjeneste.

Lægdsrullerne er sammen med kirkebøgerne, folketællingerne og skifterne et de allervæsentligste kildematerialer i slægtsforskernes jagt på aner. Dette skyldes ikke mindst, at rullerne lige fra 1788 rummer oplysninger om fødesteder og om alle de flytninger, de registrerede foretog. Der skulle være styr på folk, hvis de skulle indkaldes!

Rullerne betragtes af mange som "vanskelige" at arbejde med. Ved første øjekast kan det måske være rigtigt. Men sandheden er, at registreringen er opbygget efter et helt simpelt og fuldstændigt logisk system. Har man først forstået dette system, er vejen åben for at arbejde med rullerne.

Ved foredraget lærer du systemet at kende, og du vil således have mulighed for at gå direkte i gang med at finde netop dine aner i rullerne! Gennemgangen tager naturligvis udgangspunkt i lægdsrullerne, således som de nu er tilgængelige på Arkivalier Online.

Praktisk:

Der findes både landlægdsruller og sølægdsruller. Det skal aftales nærmere, hvad foredraget skal behandle. Foredraget gennemgår som standard det grundliggende landlægdsrullesystem frem til ca. 1861. Dette kan kombineres med gennemgang af sølægdsruller, det noget anderledes lægdsrullesystem efter 1861, eller hvad I nu synes, der er behov for.

På session med oldefar

Det har til alle tider været et vilkår, at unge mænd inden udskrivning til militærtjeneste skulle på session for at blive bedømt på legeme og sjæl. Heldigvis er der bevaret store mængder af arkivalier fra sessionerne i Danmark, og i foredraget kommer du med "indenfor". Du skal bl.a. på Kerteminde Rådhus i oktober 1870 for at følge årets årgang gennem lægetjek og lodtrækninger. Du får at vide, hvem der var til stede på sessionen, og får dermed et klart indblik i, hvem din oldefar kiggede i øjnene, når højdemålingen endte på 182! Et spændende materiale som i den grad gør det muligt at levendegøre skildringerne af de mandlige forfædre.

Ind som soldat, hvad så?

Hvis du har arbejdet med lægdsruller, er du sikkert også stødt på lidt kryptiske meddelelser under anmærkninger: 23. Batt., P.C.F.R., Sold. 3. Inf. Reg. etc., etc. Der er tale om angivelse af den militære enhed, hvorved pågældende aftjente sin militære tjeneste.

De militære enheders arkiver er særdeles velbevarede, og de rummer et væld af spændende personalhistoriske oplysninger, givetvis også om dine aner! Der er stambøgerne med de helt grundlæggende data, rapportbøgerne med de daglige meldinger om sygdomme, orlov, straffe mm., der er befalingsbøger med afskrifter af alle daglige befalinger til enheden, ja man kan blive ved.

Foredraget tager dig med, når den værnepligtige går vagt på Amalienborg, når han får orlov, når han er på øvelse etc. Med andre ord: du kommer med, helt tæt på, hvor tingene virkelig sker!

Klart skib – om udskrevne i marinen

I dette foredrag lærer du de kilder, der kan anvendes, når en af dine forfædre har aftjent sin værnepligt i den kongelige danske marine.

Du kommer med ombord på det landfaste øvelsesskib på Holmen, hvor den unge kadet lærer om knob og kompaskurs uden at blive søsyg, og vi følger en ung marinesoldat på togt med et af flådens skibe.

I foredraget gennemgår jeg også en masse af alt det supplerende arkivmateriale, der gør arbejdet med udskrivningen til flåden særdeles udbytterigt! Vi skal eksempelvis på det lokale toldsted, der havde ansvaret for registrering af udskrevne søfolk, så længe de sejlede i den civile handelsflåde. Jo - vi kommer vidt omkring, men jeg garanterer for, at I kommer sikkert i havn!

Praktisk: Sørullerne bliver ikke gennemgået i dette foredrag.

Det militære system, fra A-Z

”Ind som soldat” er i virkeligheden en omfattende treleddet størrelse med start i lægdsrullerne, hvorfra vejen går over sessionen for at ende i den egentlige militærtjeneste.

Lægdsrullerne fortegner alle de, der kunne udskrives som soldater, og de er samtidig indgangen dels til arkivalierne om behandlingen på sessionerne og dels til arkivalierne om den egentlige militærtjeneste.

Foredraget går igennem alle tre led i kæden og viser gennem praktiske eksempler, hvorledes du kommer fra det ene til det andet led i kæden.

Anm.: Foredraget giver overblikket men kommer ikke helt så meget i dybden som de foredrag, der enkeltvis behandler lægdsrullerne, sessionerne og de militære arkiver.

En dag på kontoret, om den praktiske daglige administration i 1800-tallets Danmark

I jagten på anerne og ikke mindst det kød, der gerne skal puttes på disse aner, pløjer du dig tit igennem den ene prægtige, velskrevne og stilfulde protokol efter den anden. Regnskaberne står i sirlige kolonner, og numre og henvisninger passer alle på en prik! Tænk, hvor må de have været dygtige!!!

Sandheden er imidlertid, at datidens administratorer fumlede og famlede ligeså meget som alle andre, og rettelser, krydshenvisninger og udkast til udkast hørte til dagens orden.

Lægdsforstanderen måtte rette og ændre, inden gamle og nye numre passede i lægdsrullen, og amtsforvalteren kunne sagtens regne forkert i sammentællingerne af skatteindbetalingerne!

Ved at gå helt tæt på den daglige administration, bliver datidens stivflippede skrivere ikke bare menneskeliggjorte, men vi bliver også bedre til at forstå den proces, der skabte disse kilder, og dermed bedre til at forstå den virkelighed, der var vore forfædres virkelighed: Hvilket konkret forløb ligger der eksempelvis bagved, at lægdsrullen registrerer, at din forfader Lars Rasmussen flyttede til lægd 27, tilgangsliste B nr. 78 i 18xx, og hvad gjorde oldefar helt bogstaveligt, når han betalt skat til Stenlille kommune i 1909?

Hvad døde Maren af? - om dødsattester, jordemoderprotokoller og en masse andre kilder

Du er slægtsforsker, og du har fundet en masse aner. Du ved bl.a., hvornår de blev født, og du ved hvornår de døde.

Men hvad døde de egentlig af, hvordan forløb dine aners fødsel, kom hoved eller benene ud først, blev der kaldt læge osv., osv.?

Takket være et velbevaret kildemateriale i vores Landsarkiver er det faktisk muligt at finde en masse oplysninger om anernes sundhed og sygdomme. Du er med, når en kone fra landet er mere end 16 timer om at føde, du er med, når lægen underskriver en dødsattest, og du følger med, når embedslægen i Køge skal vaccinere indbyggerne i en nærliggende landsby.

En spændende gennemgang der hjælper dig til at anvende et stort og særdeles spændende kildemateriale i arbejdet på at finde kød om dine aner.

Aviser som kilde til slægtsforskning

En af dine aner er afgang ved døden, en anden har måske været ude for en ulykke. Gad vide om der er blevet skrevet noget i avisen om dødsfaldet eller ulykken? Måske kan jeg finde en nekrolog, måske er der ligefrem et billede?

Men hvordan finder man frem til aviserne, kan de findes på nettet, skal jeg på lokalarkivet eller?

Foredraget giver dig hjælp til at finde ud af hvilke aviser, der er udkommet, og du lærer, hvordan du finder frem til disse aviser. Vi ser også på, om vi skal tage særlige hensyn, når vi benytter aviser som kilde til vores slægtsforskning.

Blandt slagsbrødre, uægte børn og redelige bønder og borgere, eller noget om anvendelsen af reviderede regnskaber

Efter 1660 blev størstedelen af skatter og afgifter til staten opkrævet i landets mange amtsstuer. Herfra indsendtes behørigt regnskaber med detaljerede bilag til revision i centraladministrationen, hvorved arkivgruppen "Reviderede regnskaber" opstod. Regnskaberne går ofte langt tilbage i tiden og rummer et kæmpemæssigt personalhistorisk kildemateriale i form af mandtaller, dåbsattester, tingsvidner og meget, meget mere. I de tilfælde, hvor man kommer før den ældste bevarede kirkebog i sognet, er de reviderede regnskaber ofte eneste kilde.

Arkiverne rummer reviderede regnskaber fra stort set hver eneste offentlige forvaltningsgren i Danmark og sandelig også fra hertugdømmerne Slesvig og Holsten.

Foredraget stiller skarpt på de vigtigste udfordringer ved anvendelsen af disse kilder, og gennem en lang række praktiske eksempler får du smagsprøver på materialet.

Med Tog og Damper i 16 timer, om arkivalier vedrørende transport i Danmark omkring 1900

I det tidlige forår 1901 ankom Signe med toget til Hørve station kl. 20:30. Dermed var en ca. 16 timers rejse fra Brønderslev i Vendsyssel slut. Fra køreplaner bevaret i Statsbiblioteket i Århus ved vi præcis, hvornår hun tog hjemmefra, ligesom vi kan følge hende hele vejen ned gennem Jylland, på hjuldampere mellem Århus og Kalundborg og videre ind over Sjælland.

Med udgangspunkt i Signes historie præsenterer foredraget transportmulighederne omkring 1900. Desuden gennemgår jeg en række af de arkivalier, der kan være relevante i forbindelse med transport, eksempelvis personalesager, fotografier af færges og skibe, lokomotiver, ledvogtere, vejmand og meget, meget mere.

Medens vi venter på full house eller Internettet alene i Verden

Vi elsker digitaliseringen, vi nyder Internettet og lever forholdsvis lykkeligt med begge størrelser i såvel medgang som modgang. *Og hvis der ikke er bid på nettet, kan jeg jo altid tage ind på arkivet.*

Foredraget tager udgangspunkt i en situation, hvor der ikke findes arkiver at tage ind på, hvor alt, ja alt hvad du skal arbejde med alene findes digitalt på Internettet. Hvilke muligheder er der, hvorledes griber man tingene an osv., osv. Kan man rent faktisk i dag lave slægtsforskning helt uden arkiverne?

Et foredrag der giver dig et systematisk indblik i Internettets muligheder, og som desuden stiller skarpt på de udfordringer, det giver udelukkende at skulle betjene sig af Internettet.

Der oppe i venstre hjørne, om bestilling af arkivalier via Daisy

Den tid er forbi, hvor du skal udfylde en hvid bestillingsseddel for at få arkivalier frem på læsesalen. Nu sker det via DAISY, det elektroniske bestillingssystem i Statens Arkiver. Men hvordan bruger du egentlig DAISY, hvordan kan du være sikker på, at du har bestilt rigtigt, hvordan forlænger du bestillinger etc., etc.

Foredraget giver en detaljeret gennemgang af brugen af DAISY, således at du fremover kan målrette dine arkivøgninger til netop dine arkivalske behov.

Hvad kan jeg finde på Arkivalier Online?

Der var engang, hvor Arkivalier Online eller blot AO kun var Kirkebøger og Folketællinger. Sådan er det ikke længere. Tjenesten har i den grad haft voksevækst, og AO er nu det vigtigste omdrejningspunkt for brugen af en lang, lang række meget benyttede arkivalier. Der er lægdsruller, skifter, brandforsikringer, tinglysninger, borgerlige vielser og meget, meget mere.

Foredraget giver et overblik over det aktuelle indhold og giver en bred introduktion til, hvilke du emner, du kan få belyst ved kilderne på AO

Anm.: Efter ønske kan enkelte arkivgrupper blive gennemgået meget indgående.

Min oldefar var færgemand

I vores evige jagt på at finde spændende oplysninger om vores forfædres liv og færden dukker spørgsmålene om anernes erhverv med sikkerhed altid op. Arkivalierne om erhverv og arbejde er særlig fyldige, og der vil næsten altid være mulighed for at finde oplysninger - vel at mærke hvis man ved, hvor man skal lede.

Foredraget stiller skarpt på netop det at finde oplysninger om erhverv og arbejde, og gennem en lang række praktiske eksempler præsenteres en egentlig metode, som du kan anvende, hvad enten dine forfædre var apotekere, fæstebønder, smedesvende, skolelærere eller alt muligt andet!

På kryds og tværs i det gamle herredsfogedarkiv

Herredsfogederne og byfogderne var i tiden frem til 1919 særdeles indflydelsesrige og magtfulde embedsmænd, der ikke kun havde domsmyndighed men oveni også den politimæssige myndighed for indbyggerne i deres retskreds. Denne sammenblanding er helt og unik og giver anledning til et omfattende kildemateriale, der strækker sig lige fra sognefogedens forhørsprotokol over protokollerne fra kongens foged til tinglysningsdommerens ofte kæmpestore skøde- og panteprotokoller. Et fantastisk kildemateriale som ingen slægtsforsker kan være foruden.

Man kan finde meget i de enkelte protokoller, men dette er småting i sammenligning med, hvad kilderne kan fortælle, når man sætter oplysningerne i forskellige protokoller sammen - når skifteprotokollens oplysninger om et testamente følges op i den bog, der rent faktisk rummer afskrifter af de gamle testamenter. I foredraget inviteres du også med til Nordjylland, hvor en voldsom familiefejde får helt uventede konsekvenser for familien på en gård uden for byen Taars.

Kom og lyt, kom og lær, det bliver med garanti ikke kedeligt.

Regnskaber som kilder til slægtsforskning

Regnskaber - det er da ikke noget slægtsforskere kan bruge!!!! Sådan tænker mange, men det er bestemt ikke tilfældet.

Således indsendtes hvert eneste år regnskaber over opkrævede skatter fra de lokale skattemyndigheder til finansforvaltningen i København. Regnskaberne skulle revideres og afstemmes i forhold til medfølgende bilag, bilag der i det væsentligste bestod af person-mandtaller! Og på godsforvalternes kontorer rundt om på herregårdene opnoteredes omhyggeligt hver eneste restance blandt godsets fæstebønder. Jo - der er mange nyttige oplysninger at finde i regnskabsmaterialet.

Foredraget præsenterer de vigtigste grupper af regnskaber og illustrerer brugen gennem en masse praktiske eksempler.

Født i København

Folketællingernes lakoniske meddelelse "Født i København" er for mange slægtsforskere lig med kaos og uoverskuelighed. Selvfølgelig er der mange flere kirkesogne at vælge imellem i København, men det gør det på ingen måde umuligt at arbejde med aner fra hovedstaden.

Foredraget byder på en gennemgang af de vigtigste kilder til brug for slægtsforskningen i København, herunder samlingerne på Københavns Stadsarkiv. Gennem en række praktiske eksempler vil jeg fortælle om nogle af de mange genveje, der kan benyttes i jagten på vejen mod de københavnske aner. De vigtigste sider på Internettet vil også blive gennemgået.

Fagre nye verden, om at arbejde med slægtsforskning uden kirkebøger og folketællinger

Det er de fleste slægtsforskere drøm at komme så langt tilbage i anerækkerne som muligt. Forfølger du også denne drøm, indebærer det nødvendigvis, at du på et tidspunkt "rammer muren" og må i gang *uden kirkebøger og folketællinger*. En stor og på flere måder anderledes udfordring end den anejagt, du kender fra 1800-tallets anden halvdel. Skal du godt i gang med den opgave, kræver det, at du både ved hvilke kilder, der findes, og hvordan du anvender dem. Begge dele er centrale emner i foredraget, som gennem praktiske eksempler viser, hvorledes du tager de første spæde skridt for at komme videre uden kirkebøger og folketællinger.

De gamle retsbetjente og deres arkiver

Retsbetjenten eller som han også kaldes herredsfogden, byfogden eller birkedommeren havde både den dømmende og den udøvende magt i politi- og retsvæsenet helt frem til 1919.

For slægtsforskere er retsbetjentarkiverne intet mindre end et must. Her finder man skifter, foged-protokoller, tingslysningsskivalier, politiforhørsprotokoller, tyendeprotokoller, domprotokoller og meget, meget mere. Et helt uundværligt materiale, intet mindre.

Foredraget giver dig det nødvendige overblik over indholdet i retsbetjentarkiverne, og gennem praktiske eksempler lærer du, hvordan du anvender de forskellige protokoller.

Ude af øje – ude af sind, om glemte og oversete kildergrupper i Rigsarkivet og Landsarkiverne

Arkivernes samlinger er enorme. Desværre er vi som slægtsforskere alt for tilbøjelige til kun at udnytte en ganske lille del af de mange arkivalier. Foredraget vil søge at råde bod på dette forhold ved dels at vise eksempler på gode men desværre ofte oversete arkivalier, dels ved at anvise forskellige muligheder for, at du selv kan gå på jagt efter oversete kildegrupper.

I foredraget stifter du bl.a. bekendtskab med arkivet efter Københavns Brændselskommission, der rummer vigtige registreringer af Københavns befolkning, valgprotokoller fra bl.a. folketingsvalg, boligællinger fra Statens Statistiske Bureau, sager vedrørende pensioner 1848 ff. i Finansministeriet og mange, mange flere. Kom med derud hvor alt er nyt og anderledes!

Uægte børn – udlagt barnefader - hvad så?

Vi kender det alle - pludselig melder kirkebogen: Udlagt barnefader.

Foredraget giver indgående anvisninger på, hvad du gør i den situation. Hvilke kilder findes der, hvilke sanktioner kunne "de skyldige" idømmes osv.

Foredraget berører også de vigtige spørgsmål social arv, fordømmelse og deklassering for de kvinder, der havde fået et barn uden for ægteskab. Hvordan så samfundet på det at få børn uden for ægteskab, og hvilke ændringer skete der i opfattelsen heraf frem mod vor tid?

Sygekasser

Sygekasser, det vil sige foreninger, der sikrer gensidig hjælp til sygdomsramte, er noget man kender til langt tilbage i historien. Lauges funktion som gensidig understøttende foranstaltning er veldokumenteret, ligesom man også langt tilbage kender til "sygekasseordninger" inden for det gejstlige område. Sygekasseloven fra 1892 er i den sammenhæng enestående, idet den satte gang i en udvikling, hvor staten gradvist overtog flere og flere opgaver i forbindelse med sygesikring.

Foredraget giver dels et rids over den historiske udvikling helt frem til 1973, hvor staten helt overtager opgaverne, dels gennemgår foredraget de vigtigste kilder på området, alt belyst ved praktiske og letforståelige eksempler.

Ungt kød på slægten

Vores nærmeste generationer har vi som oftest helt styr på, vi kender datoer, fødesteder og alt hvad dertil hører. Netop derfor er vi ofte tilbøjelige til at glemme at finde "kød" om disse aner. Og det er faktisk synd, for der er rigtig meget at finde! Hvor meget fik min bedstefar i løn, hvad betalte han i sygekassebidrag, hvad var leveomkostningerne, og hvilke butikker handlede min bedstemor i?

Eftersom vi er langt op mod vores tid, er vores muligheder for at tegne et rimeligt dækkede billede af anernes daglige liv ganske glimrende. Foredraget gennemgår en række vigtige kilder til belysning af vores aners liv efter 1900 og viser gennem praktiske eksempler, hvorledes du selv kan komme i gang med "alt det op imod vores egen tid".

I skole – på godt og ondt

Forordningerne om skolevæsenet fra 1814 lagde grunden til et af de allermest dominerende forvaltningsområder både i landsogne og købstæder, og mængden af arkivalier om det danske skolevæsen er som følge deraf særdeles omfattende. Foredraget ser først og fremmest på de mange muligheder, slægtsforskeren har for at finde oplysninger om anernes skolegang: Hvor meget forsømte de, hvilke fag havde de, hvordan foregik eksamen, hvorledes så skolestuen ud, var der globus, vægkort og gymnastiksal etc., etc. Men foredraget vil også se skolen og dens funktioner i en lidt bredere samfundsmæssig sammenhæng: Hvorfor byggede skoleforordningen fra 1814 næsten udelukkende på gejstlig styring og kontrol, og hvorledes var udviklingen i løbet af 1800-tallet.

Ikke at forglemme, om kilder til almueskolens historie 1739-1814

Det var ikke lovene fra 1814 men derimod Christian den 6s mere oversete skolelove fra 1739, der introducerede skole- og undervisningspligt i Danmark. Perioden 1739-1814 er rig på kilder og giver derfor også slægtsforskere fine muligheder for at følge anernes skolegang.

Foredraget giver dig både overblik og praktiske anvisninger på anvendelsen af kilderne til din slægtsforskning.

Arbejdet bærer lønnen i sig selv – om dine forfædres løn – og arbejdsvilkår

Talemåden "Arbejdet bærer lønnen i sig selv" er kendt af de fleste. Men hvor meget kender du til dine forfædres løn- og arbejdsvilkår? Hvad gjorde dine forfædre, hvis de blev syge, fik de ledige understøttelse, hvilke oplysninger kan du finde i fagforeningernes arkiver, hvor finder du fotos af gamle fabriksbygninger etc., etc.

I foredraget gennemgår jeg det vigtigste kildemateriale, og du får også praktiske anvisninger til selv at komme i gang.

Foredraget behandler fortrinsvis perioden 1880-ca. 1930.

Skifter eller dødsbobehandlinger

Skifteprotokoller rummer nogle af de vigtigste oplysninger overhovedet for slægtsforskere, og materialet markerer sig ikke blot som særdeles velbevaret men også som noget af det kildemateriale, der rækker længst tilbage i tid.

Det er i skifteprotokollen regnskabet skal gøres op, ikke blot over det jordiske gods men også over børnenes fordeling på ægteskaber og sidst men ikke mindst over de eventuelle uægte børn, der kunne bruge skifteretten som afsæt for mulige økonomiske krav!

Ud fra en række praktiske eksempler vil du i foredraget få en introduktion til benyttelsen af det omfattende kildemateriale.

Du inviteres med indenfor i Rasmus' gård, den dag skiftekommissionen gennemgår alle skabe og skuffer. Det er en helt overvældende detaljerigdom, der møder os. Vi følger også modens luner i skifterne, og finder frem til de bønder, der var mest "fremme i skoene" i landsbyen!

Kød på slægten

Hvordan så mine forfædres hus ud, hvilke karakterer fik de i skolen, hvor meget betalte de i skat? Svarene på sådanne spørgsmål er med garanti himmelsk lyd for alle slægtsforskere. Men hvordan bærer du dig egentlig ad med at fylde kød på slægten, hvor går grænsen, hvordan gør du de store mængder af stof levende og spændende for andre? Kød på slægten er langt fra alene sensationer, men sandelig også dagligdag og rutiner. Det er netop den del af livet, der skal dokumenteres igennem "kød på slægten". Foredraget ledsages af en lang række praktiske eksempler.

Anm.: Foredraget holdes både i en udgave "for begyndere" og i en udgave for "viderekomne". Særlige aspekter kan aftales.

Puslespil uden kantbrikker, om at komme i gang med slægtsforskning

Et puslespil er altid på et vist antal brikker. Og et puslespil er altid afgrænset af de lige kantbrikker. Antallet af brikker i slægtsforskning kan man imidlertid aldrig forudsige, og der findes som udgangspunkt aldrig lige,

afgrænsende kantbrikker. Til gengæld byder slægtsforskningen på endeløse udfordringer, der både kan være rare og mindre rare at udforske.

Slægtsforskningen studerer mennesker som dig og mig. Den eneste forskel er i virkeligheden de praktiske livsbetingelser. Vores forfædre gik også i skole, de giftede sig, betalte skat og arbejdede for at tjene til føden. I sandhed, de gode gamle dage på godt og ondt.

Men hvordan kommer du overhovedet i gang? Det er det, der er emnet for foredraget, hvor jeg vil berette om de allerførste trin på vejen: Om indsamling af oplysninger fra familien, om søgninger på nettet og registrering på PC.

Kom og bliv inspireret til at komme i gang med din slægtsforskning.

Hvordan boede dine forfædre?

Identifikation og nærmere beskrivelse af forfædrenes bolig indgår som en del af de udfordringer, alle slægtsforskere gerne vil tage favntag med. Mange kilder kan anvendes i relation til boligen, men især to skiller sig ud, nemlig Skøde- og Panteprotokoller og Brandforsikringsprotokoller. Hver for sig og sammen gør netop disse kilder det muligt at komme helt tæt på forfædrenes bolig, dens indretning, historie og bestanddele. Disse kilder er så velbevarede, at de gør det muligt ikke bare at tegne et billede af den enkeltes bolig men også af samlede boligmiljøer. I sandhed nogle særdeles vigtige kilder.

Gennem en række praktiske eksempler gennemgår foredraget kilderne og deres anvendelsesmuligheder.

Hvor kom anerne mon fra, og hvor flyttede de hen?

Du har sikkert ikke tal på, hvor mange gange du har stillet de spørgsmål, når du var i gang med at udrede anernes til tider snørklede liv. Sandt nok, det er heller ikke altid lige enkelt at finde ud af, hvor anerne kom fra, ej heller hvor de flyttede hen. Men det er vigtigt at huske på, at der rent faktisk findes en mængde kilder, som kan være til hjælp i dit arbejde med at "opsnuse" dine forsvundne aner.

I foredraget får du en oversigt over bl.a. pasprotokoller, protokoller til registrering af rejsende håndværkere, tyendeprotokoller og meget, meget mere. Hovedvægten ligger på gennemgang af kildematerialet fra ca. 1700 og frem til ca. 1940. Du lærer, hvordan du benytter disse kilder, og du får at vide, hvor du kan finde de gamle protokoller.

Jeg giver ikke garanti for, at du efter foredraget kan finde alle anerne, men du ved i hvert fald hvilke kilder, du kan forsøge at benytte.

Amtsarkiver, et arkiv med det hele!

Har du aner, der f.eks. har fået navneforandring, aner der er blevet separeret og siden skilt eller aner, der har betalt alimentationsbidrag? I så fald er amtsarkiverne noget for dig!

Amtmanden var et barn af de store administrative reformer i 1660 og som kongens højest rangerende repræsentant i lokalsamfundet, kom han i berøring med en betydelig del af samfundets administrative sagsbehandling.

Hans embedsopgaver var omfattende, og alle slægtsforskere vil med stor sandsynlighed på et eller andet tidspunkt få brug for hans arkiver.

Foredraget blænder op for en scene propfyldt af udfordringer og spændende historier, det hele serveret ud fra praktiske eksempler.

Slægtsforskning i bondeslægter før landboreformerne

Gennemgang af kildematerialet 1660- ca. 1750 om bønder.

Arbejdet med bondeslægter i tiden før de store landboreformer i midten af 1700-tallet er på mange måder anderledes end i tiden efter reformerne. Krongodset og ryttergodset er stadig betydningsfulde faktorer i samfundsstrukturen, besiddelsesforholdene er i flere henseender anderledes, og det lokale administrative apparat kun udviklet i beskedent omfang. Kildemæssigt er tiden før midten af 1700-tallet knapt så righoldig men stadig rigelig til, at man sagtens kan manøvrere med udbytte som slægtsforsker.

Foredraget giver gennem praktiske eksempler vejledning i, hvordan du bedst griber slægtsstudierne an fra denne periode.

Slægtshistorie – lokalhistorie - rigshistorie

3 forskellige fagområder med store berøringsflader. Hvordan kan slægtsforskeren udnytte lokalhistorien og rigshistorien i jagten på anerne, og hvordan kan slægtsforskernes personoplysninger anvendes af lokalhistorikerne og rigshistorikerne?

Helt banalt er det jo, at slægtsforskere ikke kan begribe anernes liv, hvis vi ikke formår at sætte deres liv ind i historisk virkelighed. Hvordan gør vi det, uden nødvendigvis at skulle skrive Danmarkshistorien helt om, og hvordan kan lokalhistorikerne få glæde af, at Maren som eneste af landsbyens 19 koner havde været gift 3 gange?

I faglitteraturen taler man om de koncentriske cirkler, hvor de tre discipliners berøringspunkter folder sig ud. Det er det, jeg også gør i dette foredrag!

Kom og bliv inspireret – vi går lige til grænsen!

Godsarkiver

Godset udgjorde en betydelig økonomisk og politisk magtfaktor i det danske samfund helt frem til anden halvdel af 1800-tallet. Godsejeren samlede imidlertid ikke bare den økonomiske og politiske magt men nok så væsentlig også den magt, der styrede og bestemte over bøndernes dagligdag. Det var godsejeren, der styrede hoveriet, det var godsejeren, der havde det sidste ord i skiftebehandlingerne, og frem til 1788 var det godsejerne, der havde fod på, hvem der skulle være soldat.

Foredraget byder på en gennemgang af de vigtigste arkivgrupper i godsernes arkivalier, og det giver dig en forståelse af den vigtige historiske udvikling frem mod anden halvdel af 1800-tallet, hvor godsejerne definitivt mistede positionen som uundværlig hjørnesteen i den offentlige lokaladministration.

Pension fra det offentlige eller privat forsikringsordning?

Gennemgang af offentlige og private forsikrings- og understøttelsesordninger fra ca. 1700–ca. 1900.

Lars Larsen var skolelærer i x-sogn frem til 1894. Men hvad fik han i pension, og måtte han arbejde ved

siden af? Og hvordan var vægteren i købstaden stillet den dag, hvor han ikke længere skulle gå rundt i gaderne i al slags vejr? Og hvad med enkerne, kunne de få pension?

Den almindelige enkekasse er kendt af mange. Men der findes faktisk arkivmateriale fra en lang række andre pensionsordninger. For dem alle gælder det, at der heri rummes et væsentligt og spændende arkivmateriale til belysning af vores forfædres historie.

Foredraget giver dig et overblik over både de private og de offentlige forsikringsordninger. Gennem praktiske eksempler får du anvisninger på, hvorledes du kan benytte de mange spændende kilder.

Fra en grim ælling til en smuk svane, eller er det omvendt?

Om indhold og benyttelse af den danske centraladministrations arkiver frem til 1940erne.

Bevilling til skilsmisse, tilladelse til udstykning af en jordlod, udnævnelse af en toldembedsmand, ansøgning om fri proces, indberetning om en druknet dansk sømand fra konsulatet i Kristiania, alt sammen eksempler på sager behandlet af centraladministrationen og følgelig sager efter hvilke, der med meget stor sandsynlighed vil være spor i de centraladministrative arkiver.

Selvom sagsområderne er vidt forskellige, er der mange fælles træk i arkivernes opbygning. Det er de fælles træk og de store linjer, der er emnet for dette foredrag. Du får en nyttig forståelse for udviklingen fra ca. 1600 og frem til midten af 1900-tallet, og gennem en masse eksempler får du en forståelse af, hvordan arkiverne kan udnyttes af slægtsforskere.

Anm.: Efter aftale kan eksemplerne hentes fra et eller et par enkelte centraladministrative myndigheder, ligesom det vil være muligt at udvælge ét eller flere temaer, som gennemgangen koncentrerer om.

De umyndige

Gennemgang af arkivalier om værgemål og overformynderi ca. 1700-1930.

I 1819 døde Hans Jensen. Han efterlod sig 5 børn, hvoraf de 3 var umyndige. Hans bo var ingenlunde stort, men nogen midler var der dog, og skiftekommissionen måtte derfor sørge for, at de umyndiges bolod blev indsat i Overformynderiet.

Hvor finder jeg oplysninger om Overformynderiet, hvor kan jeg se, "hvor meget der blev til udbetaling, da børnene blev myndige", og hvordan kan jeg se, hvorledes det offentlige kunne kontrollere værgens administration af boet?

Foredraget giver gennem praktiske og let forståelige eksempler svar på disse og mange andre spørgsmål i relation til administration af umyndiges midler.

Fra virkelighed til arkivalier, eller hvordan finder jeg noget om?

Om at finde arkivalier om lige netop det, du har behov for at vide noget om.

Vi kender det alle sammen: Folketællingen har netop fortalt, at en af vores forfædre var toldkontrollør. Selvfølgelig er vores prompte reaktion: Hvor finder jeg noget om "sådan en", der må da være noget. Det lyder måske svært, men i virkeligheden er det meget simpelt, hvis man vel og mærke forstår de basale

principper, hvorefter arkiverne systematiser og ordner fortidens administrative arkivalier. Forstår du disse basale mekanismer, kan du i princippet finde *alt!*

Foredraget hjælper dig på vej og giver dig et solidt fundament for det videre arbejde!

Vis mig dine pantebreve og jeg skal fortælle dig, hvem du er

Thomine Jensen, født 1846, død 1926. Uden de helt store vanskeligheder kan vi kortlægge alle større tildragelser i hendes liv lige fra konfirmation over børnefødsler til begravelsen i Hjørring i 1929. Men hvordan var hun som menneske, var hun streng eller blid, beregnende eller naiv? Takket være nærstudier i skøde- og panteprotokoller fra Børglum Herred er det lykkedes at få et ganske godt indtryk af hendes karakter og præferencer.

Foredraget afdækker Thomines historie samtidig med, at det byder på gennemgang af tinglysningsarkivalier, foged- og auktionsprotokoller og meget, meget mere.

Retssystemet indtil 1919

Underretter, landsretter og højesteret er de grundfæstede elementer i det danske retssystem. Tre-instansprincippet har eksisteret i Danmark meget langt tilbage og er en af grundpillerne i det danske retssystem. I foredraget hører du om forskellige typer af retssager, du er med helt fra de indledende politiforhør til den endelige domsafsigelse. Du følger sager, der bliver anket til landsret og højesteret, og det er alt sammen illustreret ved en masse praktiske eksempler.

Hvor boede familien?

Du kender det helt givet selv: Man har fundet en familie i en folketælling og vil selvfølgelig gerne vide, *hvor* familien boede. Der kan imidlertid være langt fra folketællingslistens "4. familie" til det præcise matrikelnummer, og vi skal faktisk helt op til 1890/1901-tællingerne, førend der anføres matrikelnummer.

Foredraget gennemgår det kildemateriale, du skal kende, hvis du gerne selv vil finde frem til, hvor i landsbyen eller købstaden netop dine aner boede. Det kan være lidt snørklet, men til gengæld er det særdeles givende, når det lykkes!

En fæstebonde fra vugge til grav

Lars Pedersen var fæstebonde under Holsteinborg gods og levede som alle hans landsbyfæller på godt og ondt med det store gods på den anden side af skoven. Men hvordan var det at være fæstebonde, hvilket kildemateriale kan vi benytte, når vi gerne vil til bunds i skildringen af vores forfædre og formødre. Foredraget lægger hovedvægten på godsernes enorme kildemateriale, men du kommer også med på amtsforvalterens kontor og hvem ved, måske bliver der også sagt "kom ind", når du banker på amtmandens fine dør.

Foredraget belyser forholdene i dansk landbrug frem til ca. 1830.

Amtsstuearkiver

Amtsstuen var det lokale statslige skatteopkrævningskontor, og arkivalier herfra er af stor betydning for slægtsforskere. Det var på amtsstuen, selvejerne betalte deres kongelige skatter og afgifter, og det var også

her, godsforvalteren indbetalte de samlede skatter for alle godsets fæstebønder. I foredraget præsenteres du eksempelvis for de såkaldte skattehovedbøger, der gør det muligt at følge borgernes skattebetalinger langt op i 1800-tallet. Gennem de mange praktiske eksempler kommer du helt tæt på de arbejdsgange, der var knyttet til den lokale skatteopkrævning i 1700- og 1800 tallet.

Da retsbetjenten var dreng

Om de ældste arkivalier i vores retssystem.

Protokollerne fra vores retskredse er ofte meget gamle, og det er således ikke ualmindeligt at finde tingbøger bevaret fra begyndelsen af 1600-tallet. Men hvilke oplysninger finder jeg i de gamle tingbøger, hvordan finder man rundt i dem, hvad er egentligt kommet på nettet, og hvordan kender jeg forskel på en tingbog og en justitsprotokol?

Gennem en lang række praktiske eksempler lærer du, hvordan du kan anvende dette spændende kilde-materiale i din slægtsforskning.

Understøttelse til fattige og gamle

Gennemgang af fattig- og alderdomsunderstøttelse fra ca. 1600 til ca. 1900.

Du skal arbejde og forsørge dig selv og din familie. Sådan har det herskende socialpolitiske dogme lydt igennem århundreder. Men sådan har virkeligheden ikke altid været, og du har sikkert fra tid til anden mødt udtryk som "Lever af almisse", "Forsørges af sognet", "Fattiglem". Udtryk der fortæller, at samfundet ofte måtte træde til og sikre den mest basale overlevelse.

Mange tror fejlagtigt, at der ikke findes noget om fattige og gamle. Tværtimod. Der er masser! Med fattigforordningen 1803 og forordningen om alderdomsforsorg 1891 som omdrejningspunkter kommer du på en spændende men bestemt ikke altid lige munter rejse ind i den del af arkiverne, hvor du kan finde oplysninger om fattighjælp og alderdomsforsorg. Du skal med på fattiggården i Rønne for at se, hvad de gamle fik at spise, du skal med, når sogne lukker kassen i for en ansøgning om midlertidig hjælp og meget, meget mere.

Slægtsforskning i købstaden

BØNDER, BØNDER, BØNDER så langt øjet rækker. Selvfølgelig har vi alle forholdsmæssigt flere aner fra landet end fra købstæderne. Men alligevel - nogle af vore aner kommer selvfølgelig fra købstæderne. Købstæderne udgør i mange sammenhænge en særegen administrativ størrelse med en lang række særlige arkivalietyper, som kan inddrages i jagten på købstadsanerne.

Foredraget gennemgår de specielle forhold omkring det at søge aner fra købstæderne. København indgår ikke i gennemgangen.

Hvad lavede præsten, når han ikke prædikede og førte kirkebøger?

Gennemgang af hvad slægtsforskere kan finde i præstearkiver - ud over kirkebøger!

Du kender mest præsten som ham, der førte kirkebøgerne og som ham, der søndag efter søndag stod på prædikestolen og manede menigheden til respekt for gud, konge og fædreland. Præsten havde imidlertid

en lang række andre administrative opgaver, som vi kan høste oplysninger fra den dag i dag. Præsten var således i begyndelsen af 1800-tallet formand for fattigkommissionerne og skolekommissionerne, og gennem indberetninger til bl.a. amtmanden satte han tal og ord på mange spændende detaljer i lokal-samfundets daglige liv.

Foredraget gennemgår de vigtigste funktioner, og gennem praktiske eksempler lærer du, hvordan du kan komme i gang med at bruge oplysninger til netop din slægtsforskning.

Centraladministrationen før 1848

Danske Kancelli, Rentekammeret, Generaltoldkammeret og mange, mange flere. Alle er de betegnelser på de myndigheder, der tilsammen udgjorde centraladministrationen frem til 1848. Her finder du tilladelser til skilsmisser, adoptioner, ægteskabsindgåelser uden forudgående lysning, tilladelser til udskiftning i landsbyerne etc., etc.

Foredraget gennemgår de vigtigste myndigheder og deres arkiver.

Anm.: Efter ønske kan en eller et par enkelte forvaltningsgrene udtages til mere indgående gennemgang.

Tal på fortiden

Hvor mange køer havde min oldefar på gården, hvor mange 3-værelseslejligheder fandtes i København 1880 osv., osv.

Helt tilbage fra 1700-tallet har staten samlet på statistik om alverdens ting. Efter foredraget kan du finde ud af, hvor mange køer og høns dine aner havde i 1800-tallet, du kan se, hvilke råvarer fabrikanten brugte på det lille værksted i sidegaden til sidegaden, ja, der er ingen ende på løjerne.

Gennemgang af et meget, meget spændende kildemateriale med rod i statistikens verden – som mere end noget andet er velegnet som bidrag til skildring af vores aners liv på godt og ondt.

Jeg har kun ganske almindelige mennesker i min familie

Det er desværre en udbredt opfattelse hos mange slægtsforskere, at man ikke kan finde ret meget andet end kedelige dato-facts om ganske almindelige mennesker. Intet er mere forkert, og i aftenens foredrag vil jeg gennem praktiske eksempler forsøge at dokumentere, at der findes masser af kilder også om ganske almindelige mennesker. Som en del af gennemgangen vil jeg endvidere give inspiration til, hvordan I selv kommer i gang med at finde tilsvarende oplysninger.

Kirkebøger

Slægtsforskerens grundmateriale.

Hvordan finder jeg rundt i dem, hvordan arbejder jeg med dem?

Folketællinger

Ud over kirkebøgerne vel nok den vigtigste - men med dens utallige fejl og unøjagtigheder måske også

farligste af alle kilder for slægtsforskere!

Foredraget ser både på de "kendte", landsdækkende tællinger men også på lokale tællinger, der dukker på i slutningen af 1800-tallet.

Bevillinger

Bodil Mikkelsdatter fik i 1825 tilladelse til at indgå nyt ægteskab. Men hvordan finder jeg papirerne om denne tilladelse. Foredraget har fokus på alle de bevillinger og dispensationer, den almindelige dansker kunne søge om hos kongen, i centraladministrationen og i lokaladministrationen.

Behandler tiden 1660-1930.

Kom og bliv klogere på, hvordan du kan finde bevillinger til skilsmisser, adoptioner, navneforandringer og meget, meget mere.

Rytter, geworben og nationalsoldat

Rigtig mange slægtsforskere kender lægdsrullerne fra 1788 og fremefter. Men hvad med perioden før 1788. Hvordan administrerede man udskrivningen af soldater før lægdsrullerne?

Der findes heldigvis masser af arkivalier, og foredraget giver dig indblik i de mange muligheder. Du bliver klogere på nationalsoldater, geworbner, rytterbønder, hvervede etc., etc.

Sygehusarkivalier

Kan jeg finde den kirurgiske journal fra dengang min oldemor var indlagt på Kommunehospitalet, er der spor efter min oldefars indlæggelse på Sct. Hans. Hvad må jeg overhovedet se, er der noget bevaret, og hvor er det i givet fald?

Foredraget giver dig et overblik over dette kæmpe område.

Dydens smalle vej, om etik i slægtsforskning

Alle slægtsforskere vil gerne vide alt - men det er ikke alt, vi gerne vil have, at andre skal vide!!!

Hvordan skal vi klare dette problem i vores slægtsbøger? Skal vi udelade noget af historien, eller skal vi fortælle alt med frygt for at fornærme et eller flere familiemedlemmer?

Hvor meget kan man tillade sig at lægge ud på nettet, skal man indhente samtykke, hvor meget må man redigere i fotos osv., osv.?

Disse og mange flere beslægtede problemstillinger er emnet for dette foredrag.

I familie med hr. og fru Danmark

Slægtsforskere taler med stor begejstring om det at fylde kød på de mere trivielle data om fødsel, vielse og begravelse. Desværre er mange af den opfattelse, at man kun kan finde spændende oplysninger, hvis man er i familie med præster og godsejere.

Intet er mere forkert, og i dette foredrag bydes på en introduktion til de tusindvis af kilder, der findes om ganske almindelige mennesker. Vi kigger med, når skifteforvalteren registrerer tøj, køkkenredskaber og indbo i Maren Pedersdatters dødsbo, vi følger nogle drenge på vej til skole i Rudkøbing, og vi er med indenfor i skolestuen i Kildebrønne Skole, hvor vi ser nøjagtig hvilke gymnastikredskaber, børnene havde til rådighed. Vi ser, hvor meget fæstebønderne betalte i skat, og vi er med den morgen, hvor alle med skatterestancer ved Holsteinborg Gods skulle møde ved Rude Tinghus, vi følger det slidsomme arbejde, med losning af mursten ved Bisserup Strand og finder i den forbindelse ud af, at Jens Pedersens kone Karen faktisk var gravid i 4. måned, alt i medens hun bar sten til det nye tag på laden.

Det er dagligdagen for ganske almindelige mennesker, der vil være i centrum i dette foredrag, medens de rige og fine kun får lov til at spille andenviolin. Hele gennemgangen er bygget op over praktiske eksempler fra arkivernes kildemateriale.

En dansk landsby ca. 1880

Brønden var sandet til – hvad skulle der gøres: Ny brønd eller reparation? Det kunne man diskutere længe, og hver eneste mand i landsbyen havde garanteret en mening om problemet. Kom med indenfor i et lokalsamfund i anden halvdel af 1800-tallet. Sognerådets forhandlingsprotokoller afslører artige detaljer, og valgprotokollerne fortæller klart om ven og fjende. Et foredrag der viser, hvordan du bliver i stand til at tage temperaturen på det lokalsamfund, som var dine aners dagligdag.

Slægtsforskning på Internettet, praktisk gennemgang

Internettets muligheder er uendelige og ubegribelig omfattende. Alligevel oplever mange slægtsforskere frustration og forvirring: Hvorfor kan jeg ikke finde noget, når alle taler om, at der så meget derude!

Gennemgangen tager udgangspunkt i en fiktiv person fra anden halvdel af 1800-tallet. Hvilke oplysninger kan man finde om denne person på Internettet? I nøje sammenhæng hermed lærer du om, hvordan du selv kan søge systematisk og målrettet efter svar på netop dine spørgsmål.

Skomager blev ved din læst, eller noget om købstadshåndværkere fra før midten af 1800-tallet

En af dine aner var håndværker i en af Danmarks købstæder. Foredraget gennemgår de vigtigste kilder til studiet af denne gruppe af vores aner. Du hører om laugenes funktioner, om magistraternes borgerskab, om uddannelsen af lærlinge og svende. Du er med, når oldermanden kalder til møde, du er med, når den grædende enke går til laugene for at få hjælp til dagen og vejen. Kom og blev klogere på, hvordan du selv kan arbejde med dine håndværkere fra købstæderne!

Fra arkivernes diverse bunke

Om udnyttelse af det store materiale, der findes i arkivernes og bibliotekernes håndskrifts- og manuskriptsamlinger. Et lidet kendt men ikke desto mindre meget, meget nyttigt arkivmateriale.

Kommunernes arkiver

Fra 1800-tallets midte fik de danske kommuner en stadig stigende indflydelse på afgørelsen af vigtige personsager i lokalsamfundet. Fattigunderstøttelse, tilsyn med plejefamilier, skattebetaling mm.

Foredraget giver dig gennem en masse praktiske eksempler et nyttigt overblik over det kommunale kildemateriale.

Gode historier – skøre indfald

Put kød på slægten! Ja, men hvad er "kød" egentlig. I dette foredrag kigger jeg på et væld af muligheder for kød og gode historier: Hvem boede i opgangen, på hvilken vejstrækning arbejdede vejmanden, hvordan var vejret, da oldefar blev gift, hvor meget is var der i fjorden. Kom og styr "din næse for de gode historier".

Valg og vælgere

Fra midten af 1800-tallet er du i stand til at finde valgprotokoller, der fortæller, hvem dine forfædre stemte på! Mærkeligt, ja men indtil omkring 1900 havde man i Danmark det, der hed kåringsvalg, hvilket betød, at stemmeafgivningen var offentlig. Heldigvis blev stemmeafgivningen ført til protokols til glæde for os i dag.

Foredraget gennemgår mulighederne for at finde oplysninger om såvel sognerådvalg som valg til Folke- og Landsting. Anderledes – men spændende kilder!

Styr på slægten

Anebrøker og bilag, brevordner eller "i skyen"?

Har du stadig brevordnere med bilag på hylderne, eller er hylderne flyttet ud i cyberspace? Printer du stadig bilag, eller scanner du og smider ud?

Der er mange udfordringer på vejen mod at have styr på slægten. Foredraget gennemgår mulighederne for at få styr på det hele og giver konkrete forslag til nummereringer og systematik.